

Sygn. akt VU 289/13

WYROK - łączny

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSR del. Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 8 sierpnia 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

sprawy z wniosku Zakładu (...) Spółka Jawna w R.

z udziałem G. C.

i K. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne

na skutek odwołania Zakładu (...) Spółka Jawna w R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 1 lutego 2013 r. (...)

z dnia 1 lutego 2013 r. nr (...)

1. oddala odwołanie od decyzji z dnia 1 lutego 2013 r. nr (...)

2. oddala odwołanie od decyzji z dnia 1 lutego 2013 r. nr (...)

Sygn. akt VU 289/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1 lutego 2013r. numer (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne pracownicy Zakładu (...) Spółki jawnejz siedzibą w R. G. C.w następujących miesiącach: kwietniu 2006 roku, grudniu 2006 roku, kwietniu 2007 roku, grudniu 2007 roku, marcu 2008 roku, grudniu 2008 roku, kwietniu 2009 roku, grudniu 2009r., kwietniu 2010 roku, grudniu 2010r., kwietniu 2011r., grudniu 2011r., marcu 2012r.

Decyzją z dnia 1 lutego 2013r. nr (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne pracownika Zakładu (...) Spółki jawnejz siedzibą w R. K. Z.w następujących miesiącach: kwietniu 2006 roku, grudniu 2006 roku, kwietniu 2007 roku, grudniu 2007 roku, marcu 2008 roku, grudniu 2008 roku, kwietniu 2009 roku, grudniu 2009r., kwietniu 2010 roku, grudniu 2010 roku , kwietniu 2011r.

Organ rentowy podniósł, że przeprowadzona kontrola wykazała, że płatnik składek w latach 2006 – 2012 zaniżył wymienione w poszczególnych decyzjach podstawy wymiaru składek, gdyż nie uwzględnił udzielonej tym

pracownikom pomocy finansowej i rzeczowej - pieniężnej w postaci bonów pieniężnych z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Świąt Wielkanocnych. Świadczenia te zostały wypłacone wprawdzie z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, ale z naruszeniem przepisów ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych tzn. bez analizy sytuacji socjalnej i rodzinnej poszczególnych pracowników, w jednakowej wysokości, co oznacza że płatnik w rzeczywistości wypłacił pracownikom świadczenia związane ze stosunkiem pracy, a nie świadczenia socjalne, które jako dodatkowy przychód pracownika podlegają obowiązkowi składkowemu.

Płatnik składek odwołał się od powyższych decyzji, wnosząc o ich zmianę poprzez ustalenie, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne została prawidłowo ustalona przez płatnika, a także o zasądzenie od organu rentowego na rzecz płatnika kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołań.

Postanowieniem z dnia 26 marca 2013r. Sąd Okręgowy na podstawie art. 219 k.p.c. połączył niniejsze sprawy z odwołania płatnika od decyzji z dnia 1 lutego 2013r. o numerach: (...) i (...) do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia oraz wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych: G. C. i K. Z..

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Zakład (...) Spółka Jawna z siedzibą w R. jako pracodawca (płatnik składek), jest zobowiązany do odprowadzania składek do ZUS z tytułu ubezpieczeń społecznych pracowników, tj. ubezpieczenia emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego oraz ubezpieczenia zdrowotnego (okoliczność bezsporna).

W latach 2006 - 2012 obowiązywał u płatnika składek Regulamin Zasad Wykorzystania Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z dnia 1 stycznia 2000 roku (dalej regulamin), zmieniony aneksem nr (...) z dnia 30 listopada 2010 roku.

Zgodnie z regulaminem środki funduszu przeznacza się na finansowanie lub dofinansowanie pomocy rzeczowej i finansowej w formie bonów towarowych (§4). Przyznawanie świadczeń uprawnionym zależy od ich sytuacji życiowej, rodzinnej, materialnej i mieszkaniowej. W pierwszej kolejności świadczenia są przyznawane uprawnionym o niskich dochodach, samotnie wychowującym dzieci, opiekującymi się dziećmi i członkami rodziny wymagającymi specjalnej troski lub leczenia. Podstawą do przyznania ulgowych świadczeń jest dochód przypadający na osobę w rodzinie uprawnionego, wykazany w oświadczeniu (§5 regulaminu).

W §7 regulaminu ustalono, że ze środków Funduszu pracodawca może zakupić okolicznościowe paczki świąteczne i bony towarowe, a od dnia 1 grudnia 2010r. również pomoc finansową związaną ze zwiększonymi wydatkami domowymi np. z okazji świąt, które zostaną rozdane pracownikom według następujących zasad:

- podstawowa wartość bonu towarowego przysługująca pracownikowi będzie każdorazowo ustalana przez pracodawcę w uzgodnieniu z przedstawicielami załogi;

- w przypadku złożenia przez pracownika oświadczenia, że dochód na członka rodziny nie przekracza kwoty stanowiącej równowartość 25% minimalnego wynagrodzenia, pracownikowi będą przysługiwać bony towarowe w wysokości 120% wartości podstawowej;

-w przypadku złożenia przez pracownika oświadczenia, że dochód na członka rodziny wynosi poniżej kwoty stanowiącej równowartość 25% minimalnego wynagrodzenia, pracownikowi będą przysługiwać bony towarowe w wysokości 150% wartości podstawowej;

- w przypadku gdy pracownik nie złoży oświadczenia o wysokości dochodu na członka rodziny, będzie mógł otrzymać bony towarowe w wysokości podstawowej;

- w przypadku przerw w zatrudnieniu związanych z urlopem bezpłatnym trwającym co najmniej jeden miesiąc lub innych, wartość podstawową bonów towarowych zmniejsza się proporcjonalnie do ilości nie przepracowanych miesięcy;

- bony towarowe oraz paczki świąteczne otrzymują pracownicy zatrudnieni w (...) Spółce jawnej na umowę o pracę w dniu przyznania świadczenia, nie będący w okresie wypowiedzenia umowy o pracę;

(dowód: regulamin wraz z aneksem – akta ZUS załącznik do decyzji nr (...))

W dniu 6 kwietnia 2006r. wspólnicy (...) spółka jawna zawarli z załogą reprezentowaną przez T. W. i G. C. porozumienie, mocą którego ustalili że pracownicy (...) M. nie będą każdorazowo składać oświadczenia o dochodzie przypadającym na członka rodziny. W przypadku nie złożenia takiego oświadczenia, pracownik może otrzymać pomoc o wartości podstawowej zgodnie z &7 regulaminu.

(dowód: porozumienie z dnia 6 kwietnia 2006r. – akta ZUS załącznik do decyzji nr (...))

U płatnika w spornym okresie powołana była komisja zakładowa do rozpatrywania wniosków o przyznanie świadczeń z ZFŚS, w skład której wchodził przedstawiciel pracowników G. C. i T. W.. Przy przyznawaniu świadczeń socjalnych z okazji Świąt Bożego Narodzenia oraz Świąt Wielkanocy komisja zakładowa w latach 2006-2012 nie analizowała indywidualnej sytuacji materialno-rodzinnej pracowników. Wynikało to z faktu, że nikt z pracowników w spornym okresie nie składał oświadczeń pisemnych o swojej sytuacji materialno-rodzinnej. Tylko zaś złożenie przez pracownika takiego oświadczenia obligowało komisję do analizy jego indywidualnej sytuacji życiowej. W przypadku braku pisemnych oświadczeń komisja zakładowa przyjmowała, że sytuacja pracowników jest podobna i przyznawała każdemu pracownikowi, który przepracował cały rok u płatnika składkę świadczenie o wartości podstawowej. Różnice w wypłacie świadczeń z ZFŚS w firmie (...) wynikały jedynie z okresu jaki przepracował w danym roku kalendarzowym dany pracownik. Wartość podstawowa bonu i pomocy finansowej była bowiem proporcjonalnie zmniejszana o ilość nie przepracowanych miesięcy.

(dowód: zeznania świadka T. W. – k. 87 akt, zeznania zainteresowanej G. C. – k. 91-92 akt, zeznania (...) Spółki Jawnej (...) – k. 88-90 akt, zeznania (...) Spółki Jawnej (...) – k. 90 akt, protokół rozprawy z dnia 8 sierpnia 2013r. – od minuty 11.03 do minuty 23.00 koperta k. 120, zeznania (...) Spółki Jawnej (...) – k. 91 akt, zeznania świadka M. S. (1) – protokół rozprawy z dnia 8 sierpnia 2013r. – od minuty 2.36 do minuty 8.00 koperta k. 120)

Decyzją z dnia 26 marca 2006r. wspólnicy reprezentowani przez H. M. wraz z przedstawicielem załogi G. C. ustalili, że w miesiącu kwietniu 2006r. zostaną zakupione ze środków ZFŚS bony towarowe o wartości podstawowej w wysokości 300zł.

(dowód: decyzja z dnia 26 marca 2006r. akta ZUS załącznik do decyzji nr (...))

Decyzją z dnia 30 listopada 2006r. wspólnicy reprezentowani przez H. M. wraz z przedstawicielem załogi G. C. ustalili, że w miesiącu grudniu 2006r. zostaną zakupione ze środków ZFŚS paczki żywnościowe o wartości 19,99zł. oraz bony towarowe o wartości podstawowej w wysokości 520zł.

(dowód: decyzja z dnia 30 listopada 2006r. akta ZUS załącznik do decyzji nr (...))

Decyzją z dnia 20 marca 2007r. wspólnicy reprezentowani przez H. M. wraz z przedstawicielem załogi G. C. ustalili, że w miesiącu kwietniu 2007r. zostaną zakupione ze środków ZFŚS bony towarowe o wartości podstawowej w wysokości 340zł.

(dowód: decyzja z dnia 20 marca 2007r. akta ZUS załącznik do decyzji nr (...))

Decyzją z dnia 10 grudnia 2007r. wspólnicy reprezentowani przez H. M. wraz z przedstawicielem załogi G. C. ustalili, że w miesiącu grudniu 2007r. zostaną zakupione ze środków ZFŚS bony towarowe o wartości podstawowej w wysokości 520zł.

(dowód: decyzja z dnia 10 grudnia 2007r. akta ZUS załącznik do decyzji nr (...))

Decyzją z dnia 10 marca 2008r. wspólnicy reprezentowani przez H. M. wraz z przedstawicielem załogi G. C. ustalili, że w miesiącu marcu 2008r. zostaną zakupione ze środków ZFŚS bony towarowe o wartości podstawowej w wysokości 340zł.

(dowód: decyzja z dnia 20 marca 2008r. akta ZUS załącznik do decyzji nr (...))

Decyzją z dnia 10 grudnia 2008r. wspólnicy reprezentowani przez H. M. wraz z przedstawicielem załogi G. C. ustalili, że w miesiącu grudniu 2008r. zostaną zakupione ze środków ZFŚS bony towarowe o wartości podstawowej w wysokości 550zł.

(dowód: decyzja z dnia 10 grudnia 2008r. akta ZUS załącznik do decyzji nr (...))

Decyzją z dnia 12 marca 2009r. wspólnicy reprezentowani przez H. M. wraz z przedstawicielem załogi G. C. ustalili, że w miesiącu marcu 2009r. zostaną zakupione ze środków ZFŚS bony towarowe o wartości podstawowej w wysokości 340zł.

(dowód: decyzja z dnia 12 marca 2009r. akta ZUS załącznik do decyzji nr (...))

Decyzją z dnia 10 grudnia 2009r. wspólnicy reprezentowani przez H. M. wraz z przedstawicielem załogi G. C. ustalili, że w miesiącu grudniu 2009r. zostaną zakupione ze środków ZFŚS bony towarowe o wartości podstawowej w wysokości 550zł.

(dowód: decyzja z dnia 10 grudnia 2009r. akta ZUS załącznik do decyzji nr (...))

Decyzją z dnia 10 marca 2010r. wspólnicy reprezentowani przez H. M. wraz z przedstawicielem załogi G. C. ustalili, że w miesiącu marcu 2010r. zostaną zakupione ze środków ZFŚS bony towarowe o wartości podstawowej w wysokości 360zł.

(dowód: decyzja z dnia 10 marca 2010r. akta ZUS załącznik do decyzji nr (...))

Decyzją z dnia 9 grudnia 2010r. wspólnicy reprezentowani przez H. M. wraz z przedstawicielem załogi G. C. ustalili na podstawie &7 ust 2 regulaminu zasad wykorzystywania zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, że pomoc finansowa dla każdego pracownika z okazji Świąt Bożego Narodzenia w 2010r. wynosi 640zł. w kwocie podstawowej.

(dowód: decyzja z dnia 9 grudnia 2010r. akta ZUS załącznik do decyzji nr (...))

Decyzją z dnia 15 kwietnia 2011r. wspólnicy reprezentowani przez M. S. (2) wraz z przedstawicielem załogi G. C. ustalili na podstawie &7 ust 2 regulaminu zasad wykorzystywania zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, że pomoc finansowa dla każdego pracownika z okazji Świąt Wielkanocy w 2011r. wynosi 360zł. w kwocie podstawowej.

(dowód: decyzja z dnia 15 kwietnia 2011r. akta ZUS załącznik do decyzji nr (...))

Decyzją z dnia 15 grudnia 2011r. wspólnicy reprezentowani przez M. S. (2) wraz z przedstawicielem załogi G. C. ustalili na podstawie &7 ust 2 regulaminu zasad wykorzystywania zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, że pomoc finansowa dla każdego pracownika z okazji Świąt Bożego Narodzenia w 2011r. wynosi 640zł. w kwocie podstawowej.

(dowód: decyzja z dnia 9 grudnia 2010r. akta ZUS załącznik do decyzji nr (...))

Decyzją z dnia 23 marca 2012r. wspólnicy reprezentowani przez M. S. (2) wraz z przedstawicielem załogi G. C. ustalili na podstawie § 7 ust 2 regulaminu zasad wykorzystywania zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, że pomoc finansowa dla każdego pracownika z okazji Świąt Wielkanocy w 2012r. wynosi 380zł. w kwocie podstawowej.

(dowód: decyzja z dnia 9 grudnia 2010r. akta ZUS załącznik do decyzji nr (...))

W latach 2006 - 2012 wynagrodzenia zatrudnionych przez płatnika pracowników były zróżnicowane i oscyływały w granicach od 1500zł. do 4000zł.

(dowód: zeznania (...) Spółki Jawnej (...) – k. 88-90 akt)

G. C. w spornym okresie była bezdzietną panną, mieszkała w razem z rodzicami w rodzinnym domu w R..

Wynagrodzenie G. C. zatrudnionej w firmie (...) w charakterze specjalistki do spraw kadr i płac kształtowało się następująco:

- w 2006r. – 21.165,02 zł., a łączny jej przychód z wszystkich tytułów wyniósł 21.985,02 zł.
- w 2007r. – 27.272,00 zł. a łączny jej przychód z wszystkich tytułów wyniósł 28.583,71 zł.
- w 2008r. – 31.068,90 zł. a łączny jej przychód z wszystkich tytułów wyniósł 32.824,52 zł.
- w 2009r. – 31.681,68 zł. a łączny jej przychód z wszystkich tytułów wyniósł 32.527,68 zł.
- w 2010r. – 29.084,85 zł. a łączny jej przychód z wszystkich tytułów wyniósł 29.878,65 zł.
- w 2011r. – 30.868,13 zł. i tyle samo wyniósł jej łączny przychód z wszystkich tytułów ;
- w 2012r. – 34.540,57 zł., a łączny jej przychód z wszystkich tytułów wyniósł 39.361,33 zł.

W tym okresie G. C. z ZFŚS otrzymała następujące świadczenia z okazji świąt Wielkiej Nocy oraz Bożego Narodzenia:

- w 2006r. – 820 zł.
- w 2007r. – 860zł.
- w 2008r. – 890zł.
- w 2009r. – 890zł.
- w 2010r. – 1000zł.
- w 2011r. – 1000zł.
- w 2012r. – 380zł. (z okazji Świąt Wielkiej Nocy)

(dowód: zestawienie wynagrodzeń i wypłat z ZFŚS – k. 107 akt, zeznania zainteresowanej G. C. k. 91-92 akt, zeznania podatkowe – k. 71 akt)

K. Z. pracował w firmie (...) do 2011r. jako pracownik produkcji na hali majonezowej. W spornym okresie był rencistą. Miał żonę i pełnoletniego syna, który nie pozostawał już na jego utrzymaniu. Żona K. Z. najprawdopodobniej pracowała.

Jego wynagrodzenie u płatnika w latach 2006-2012 kształtowało się następująco:

- w 2006r.– 10.804,80zł.,a łączny jego przychód z wszystkich tytułów wyniósł 20.197,96zł.,

-w 2007r.–17.814,11 zł. a łączny jego przychód z wszystkich tytułów wyniósł 26.833,88 zł.

-w 2008r.–20.855,83 zł. a łączny jego przychód z wszystkich tytułów wyniósł 29.495,36 zł.

-w 2009r.–25.318,87 zł. a łączny jego przychód z wszystkich tytułów wyniósł 35.309,28 zł.

-w 2010r.–25.019,45zł. a łączny jego przychód z wszystkich tytułów wyniósł 35.918,22 zł.,

-w 2011r.–18.237,16 zł. a łączny jego przychód z wszystkich tytułów wyniósł 27.931,54 zł.

W tym okresie K. Z. z ZFŚS otrzymał następujące świadczenia z okazji świąt Wielkanocy oraz Bożego Narodzenia:

- w 2006r. – 770zł.

- w 2007r. – 810zł.

- w 2008r. – 890zł.

-w 2009r. – 890zł.

-w 2010r. – 1000zł.

-w 2011r. – 360 zł. (z okazji Świąt Wielkanocy)

(dowód: zestawienie wynagrodzeń i wypłat z ZFŚS – k. 107 akt, zeznania świadka T. W. – k. 87 akt, zeznania zainteresowanej G. C. – k. 91-92 akt, zeznania (...) Spółki Jawnej (...) – k. 88-90 akt, zeznania (...) Spółki Jawnej (...) – k. 90 akt, zeznania (...) Spółki Jawnej (...) – k. 91 akt, zeznania podatkowe – k. 73 akt)

Za lata objęte sporem płatnik nie naliczył składek od wartości świadczeń przyznanych i wypłaconych z ZFŚS pracownikom, w tym zainteresowanym: G. C. i K. Z. (okoliczność bezsporna).

W październiku 2012 roku organ rentowy przeprowadził u płatnika kontrolę, która wykazała, że płatnik przy przyznawaniu pracownikom w latach 2006 - 2012 bonów o jednakowej wartości z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy, nie otrzymał, ani też nie żądał od pracowników podania informacji umożliwiających przeprowadzenie indywidualnej analizy sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej każdego z tych pracowników.

(dowód: protokół kontroli z dnia 15 listopada 2012r. – akta ZUS dotyczące decyzji nr (...) z dnia 1 lutego 2013r.)

ZUS mając na uwadze wyniki kontroli wydał zaskarżone decyzje, w których stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonych wyniosła w stosunku do:

1) G. C.:

a) w kwietniu 2006 r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 1965,54 zł.

- ubezpieczenie zdrowotne – 1597,81 zł.

b) w grudniu 2006r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2497,22 zł

- ubezpieczenie zdrowotne – 2029,99 zł.

c) w kwietniu 2007r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2317,22 zł

- ubezpieczenie zdrowotne – 1883,59 zł

d) w grudniu 2007r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 3101,10 zł.

- ubezpieczenie zdrowotne – 2613,98 zł

e) w marcu 2008r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2929,80 zł

- ubezpieczenie zdrowotne – 2825,04 zł

f) w grudniu 2008r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 3139,80 zł.

- ubezpieczenie zdrowotne – 2709,33 zł

g) w kwietniu 2009r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 3141,01zł

- ubezpieczenie zdrowotne – 2710,38 zł

h) w grudniu 2009r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2919,85 zł

- ubezpieczenie zdrowotne – 2519,54 zł

i) w kwietniu 2010r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2766,42 zł

- ubezpieczenie zdrowotne – 2387,13 zł

j) w grudniu 2010r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 3010,60 zł

- ubezpieczenie zdrowotne – 2597,85 zł

k) w kwietniu 2011r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2731,77 zł.

- ubezpieczenie zdrowotne – 2357,24 zł

l) w grudniu 2011r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 3443,76 zł

- ubezpieczenie zdrowotne – 2971,62 zł

m) w marcu 2012r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 3198,54 zł.

- ubezpieczenie zdrowotne – 2760,02 zł

2. K. Z.:

a) w kwietniu 2006r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 1474,40 zł.

- ubezpieczenie zdrowotne – 1198,54 zł

d) w grudniu 2006r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2114,30 zł.

- ubezpieczenie zdrowotne – 1718,71 zł.

c) w kwietniu 2007r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2467,05 zł.

- ubezpieczenie zdrowotne – 2005,47 zł

d) w grudniu 2007r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2250,40 zł

- ubezpieczenie zdrowotne – 1896,87 zł

e) w marcu 2008r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2153,63 zł

- ubezpieczenie zdrowotne – 1858,37 zł

f) w grudniu 2008r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2038,01 zł

- ubezpieczenie zdrowotne – 1758,59 zł

g) w kwietniu 2009r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2448,12 zł

- ubezpieczenie zdrowotne – 2112,49 zł

h) w grudniu 2009r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2533,14 zł

- ubezpieczenie zdrowotne – 2185,85 zł

i) w kwietniu 2010r.

– ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2575,56 zł

- ubezpieczenie zdrowotne – 2222,45 zł

j) w grudniu 2010r.

– ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2624,38 zł

- ubezpieczenie zdrowotne – 2264,57 zł

k) w kwietniu 2011r.

– ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2856,23 zł

- ubezpieczenie zdrowotne – 2464,64 zł

(dowód: decyzja nr (...), nr (...) - akta ZUS)

Płatnik nie kwestionował rachunkowych wyliczeń podstaw wymiaru składek ustalonych przez ZUS w zaskarżonych decyzjach, a jedynie twierdził, że sporne świadczenia jako świadczenia socjalne nie powinny być wliczane do podstawy wymiaru składek (okoliczność bezsporna).

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje:

Odwołania nie zasługują na uwzględnienie.

Kwestia sporna w będącej przedmiotem osądu sprawie dotyczy podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników podlegających, z mocy art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity - Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm. - dalej „ustawa systemowa”), ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym i z mocy art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 w/w ustawy ubezpieczeniom chorobowemu i wypadkowemu, a także na ubezpieczenie zdrowotne z mocy ust. 1 i 6 oraz art. 83 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity- Dz. U. z 2008 roku, Nr 164, poz. 1027 ze zm.).

Organ rentowy w ramach art. 41 ust. 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych może kwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składki, jeżeli okoliczności sprawy wskazują na to, że nie są one zgodne stanem faktycznym.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 w związku z art. 20 a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity - Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm. - dalej „ustawa systemowa”), podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi dochód, o jakim mowa w art. 4 pkt 9 i pkt 10 tej ustawy. Stosownie do powołanego wyżej punktu 9 art. 4 - użyte w ustawie określenie dochód oznacza dochód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu: zatrudnienia w ramach stosunku pracy, pracy nakładczej, służby, wykonywania mandatu posła lub senatora, wykonywania pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, pobierania zasiłku dla bezrobotnych, świadczenia integracyjnego i stypendium wypłacanych bezrobotnym oraz stypendium sportowego, a także z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy. Zgodnie zaś z art. 81 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne pracowników stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób.

W świetle art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U.2012.361 j.t.) za przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej oraz spółdzielczego stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za nie wykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

Treść art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, nie pozostawia żadnych wątpliwości, że wartość bonów towarowych oraz środków pieniężnych, które pracownicy Spółki Jawnej (...)uzyskali w latach 2006 - 2012 od odwołującego płatnika z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (ZFŚŚ), stanowi przychód tych pracowników.

Niektóre przychody są zwolnione z podstawy wymiaru składek. Enumeratywny katalog przychodów, które nie stanowią podstawy wymiaru składek zawiera rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18.12.1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. I tak, zgodnie z treścią § 2 ust. 1 pkt 19 cyt. wyżej rozporządzenia, podstawy wymiaru składek nie stanowią, **świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych**. Zważywszy, że przepis § 2 ust. 1 pkt 19 cyt. wyżej rozporządzenia ma charakter wyjątku, od ogólnej zasady podlegania obowiązkowi składkowemu każdego przychodu, to na skarżącym – a nie organie rentowym - spoczywał ciężar dowodu, że wydawane pracownikom bony mieściły się w granicach pomocy finansowej.

Definicję działalności socjalnej zawiera art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 4 marca 1994r o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (t.j Dz. U. z 2012, poz. 592). W myśl tego przepisu **działalność socjalna** to usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, **udzielanie pomocy materialnej-rzeczowej lub finansowej**, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową.

Skarżący w latach 2006-2012r. wypłacił wszystkim pracownikom, w tym zainteresowanym świadczenia socjalne z okazji Świąt Bożego Narodzenia oraz Świąt Wielkanocy w postaci bonów towarowych, a od grudnia 2010r. w postaci gotówki w wartości podstawowej ustalonej każdorazowo w drodze decyzji przez współników z przedstawicielem załogi. Bezsprzeczne jest, że w/w świadczenia zostały wypłacone przez płatnika ze środków przeznaczonych na cele socjalne. Były to bowiem środki pochodzące z odpisu na zakładowy funduszu świadczeń socjalnych, zgromadzone na odrębnym rachunku bankowym, co potwierdziły zeznania świadka M. S. (1)– biegłej rewident. Nie ulega także wątpliwości, że wypłacone świadczenia (bony z okazji Świąt) stanowiły dla pracowników pomoc finansową, a zatem mieściły się w ramach szeroko pojętej działalności socjalnej. Nie mniej zakwalifikowanie danego świadczenia przyznawanego w ramach funduszu świadczeń socjalnych jako mieszczącego się w ustawowej definicji działalności socjalnej, nie oznacza automatycznie, że wypłacone świadczenie realizuje cele socjalne. O tym, czy świadczenia wypłacane z funduszu świadczeń socjalnych realizują cele socjalne decyduje treść art. 8 ustęp 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Z treści tego przepisu wynika zaś, że przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu **uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej** osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Wprawdzie zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, w myśl ustępu 2 art. 8 ustawy, określa pracodawca w regulaminie, ale musi przy tym bezwzględnie uwzględniać treść ust. 1 art. 8 ustawy. Pracodawca nie może zatem ustalić zasad i warunków korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu według dowolnie wybranych przez siebie kryteriów, z pominięciem naczelnej zasady wyrażonej w art. 8 ustęp 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, że przyznawanie tych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu zostało uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. A zatem obowiązujący u danego pracodawcy regulamin, który szczegółowo określa zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu nie może być sprzeczny z treścią ustępu 1 art. 8 ustawy, co

oznacza że nie może przyznawać ulgowych usług i świadczeń oraz dopłat z Funduszu w oderwaniu od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu (tzw. kryterium socjalne). O tym zatem czy dane świadczenie wypłacone z funduszu świadczeń socjalnych spełnia kryterium socjalne nie decyduje wyłącznie to, czy świadczenie jest finansowane ze środków Funduszu oraz jego cel (pomoc pracownikom), ale to czy zostało ono uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

Zasady korzystania z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych u płatnika zostały uregulowane w regulaminie z 2000r. Treść tego regulaminu została uzgodniona przez płatnika (pracodawcę) – wobec nie działania u niego zakładowej organizacji związkowej - z przedstawicielem załogi G. C. (to bowiem jej podpis znajduje się pod treścią regulaminu), a zatem zgodnie z treścią art. 8 ustęp 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Z regulaminu wynika, że środki funduszu są przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie pomocy rzeczowej i finansowej w formie bonów towarowych (&4). Z kolei z &5 regulaminu stanowi, że świadczenia mają charakter uznaniowy, a ich przyznawanie uprawnionym zależy od ich sytuacji życiowej, rodzinnej, materialnej i mieszkaniowej, co jest powtórzeniem treści art. 8 ustęp 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. W pierwszej kolejności świadczenia zgodnie z regulaminem są przyznawane uprawnionym o niskich dochodach, samotnie wychowującym dzieci, opiekującymi się dziećmi i członkami rodziny wymagającymi specjalnej troski lub leczenia. Podstawą do przyznania ulgowych świadczeń jest **dochód przypadający na osobę w rodzinie uprawnionego, wykazany w oświadczeniu.**

Szczegółowe zasady rozdawania pracownikom ze środków Funduszu okolicznościowych paczek świątecznych i bonów towarowych, reguluje natomiast &7 regulaminu. Zgodnie z jego treścią podstawowa wartość bonu towarowego przysługująca pracownikowi będzie każdorazowo ustalana przez pracodawcę w uzgodnieniu z przedstawicielami załogi. W przypadku złożenia przez pracownika oświadczenia, że dochód na członka rodziny nie przekracza kwoty stanowiącej równowartość 25% minimalnego wynagrodzenia, pracownikowi będą przysługiwać bony towarowe w wysokości 120% wartości podstawowej, a w przypadku złożenia przez pracownika oświadczenia, że dochód na członka rodziny wynosi poniżej kwoty stanowiącej równowartość 25% minimalnego wynagrodzenia, pracownikowi będą przysługiwać bony towarowe w wysokości 150% wartości podstawowej. Natomiast gdy pracownik niełoży oświadczenia o wysokości dochodu na członka rodziny, będzie mógł otrzymać bony towarowe w wysokości podstawowej. Dalej postanowiono, że w przypadku przerw w zatrudnieniu związanych z urlopem bezpłatnym trwającym co najmniej jeden miesiąc lub innych, wartość podstawową bonów towarowych zmniejsza się proporcjonalnie do ilości nie przepracowanych miesięcy.

Analiza &7 regulaminu prowadzi do wniosku, że jego treść jest sprzeczna z &5 regulaminu. Pozwala bowiem na przyznawanie pracownikowi okolicznościowych bonów towarowych w wartości podstawowej (ustalanej każdorazowo przez pracodawcę w uzgodnieniu z przedstawicielami załogi) bez złożenia oświadczenia o dochodach przypadających na osobę w rodzinie uprawnionego, jak tego wymaga &5 regulaminu. Takiej też treści porozumienie w dniu 6 kwietnia 2006r. zawarli wspólnicy (...) Spółka Jawna z załogą reprezentowaną przez T. W. i G. C.. Ustalili w nim, że pracownicy (...) M. nie będą każdorazowo składać oświadczenia o dochodzie przypadającym na członka rodziny, a w przypadku nie złożenia takiego oświadczenia, pracownik będzie mógł otrzymać pomoc o wartości podstawowej zgodnie z &7 regulaminu.

Nawet w przypadku złożenia przez pracowników oświadczeń treść & 7 regulaminu została tak skonstruowana, że nie pozwala dokonać oceny, komu należy się bon towarowy w wysokości 120% wartości podstawowej, a komu w wysokości 150% wartości podstawowej. Użyty bowiem zwrot „dochód na członka rodziny **nie przekracza kwoty** stanowiącej równowartość 25% minimalnego wynagrodzenia” uprawniający do 120% wartości podstawowej pokrywa się częściowo ze zwrotem „dochód na członka rodziny **wynosi poniżej** kwoty stanowiącej równowartość 25% minimalnego wynagrodzenia” uprawniającym z kolei do 150% wartości podstawowej bonu towarowego. Wszak gdy dochód na członka rodziny **nie przekracza kwoty** stanowiącej równowartość 25% minimalnego wynagrodzenia, oznacza to także, że wynosi on **poniżej** tej kwoty.

Zastosowanie wymienionych w &7 kryteriów nie pozwala przy podejmowaniu decyzji o przyznaniu oraz określeniu wysokości spornych świadczeń, dokonania w stosunku do każdego uprawnionego pracownika indywidualnej oceny jego sytuacji życiowej, rodzinnej i majątkowej.

Z zeznań świadków G. C. i T. W. w sposób jednoznaczny wynika, że pracodawca przyznając sporne świadczenia, stosując się do treści &7 obowiązującego u niego regulaminu, nie analizował dogłębnie indywidualnej sytuacji każdego pracownika, a swoją decyzję o przyznaniu wszystkim pracownikom spornych świadczeń w wysokości podstawowej podjął wyłącznie w oparciu o to, czy dany pracownik przepracował u płatnika pełny rok, w przypadku bowiem przerw w zatrudnieniu świadczenia wypłacane z ZFŚS były proporcjonalnie pomniejszane. Świadczenie będący jednocześnie przedstawicielami załogi płatnika (T. W. i G. C.), zeznały że sytuacja materialno-rodzinna pracowników była przez komisję zakładową analizowana przed przyznaniem pomocy z ZFŚS tylko wówczas, gdy pracownik złożył pisemne oświadczenie o swojej sytuacji. Gdy takiego oświadczenia pracownik nie składał komisja przyznawała mu świadczenie z ZFŚS w wartości podstawowej. Takie bowiem porozumienie w 2006r. zostało zawarte przez (...) Spółki (...) z przedstawicielami załogi i taki był zapis &7 regulaminu. Poza sporem jest także, że w spornym okresie od 2006r. do marca 2012r. nikt z pracowników, w tym zainteresowani, nie złożył pracodawcy oświadczeń o dochodzie przypadającym na członka swojej rodziny, tak jak tego wymaga &5 regulaminu. Prowadzi to do wniosku, że w braku oświadczeń – jak wynika z zeznań G. C. i T. W. - komisja zakładowa przed przyznaniem świadczeń socjalnych, nie analizowała indywidualnej sytuacji poszczególnych pracowników. Pracodawca przyznał jednocześnie, że zarobki pracowników firmy były zróżnicowane i oscylowały w granicach od 1500zł. do 4000zł. Również wynagrodzenia za pracę zainteresowanych jak wynika z załączonych do akt PIT-ów były zróżnicowane. Odmierna też była ich sytuacja osobista i materialna. G. C. była panną, nie posiadała dzieci. Mieszkała z rodzicami w R.. Natomiast K. Z. miał rodzinę składającą się z żony oraz pełnoletniego syna. Posiadał dodatkowy dochód z tytułu renty.

Mimo, że roczne dochody K. Z. w latach 2006-2008 były niższe średnio o kilka tysięcy od dochodów G. C. oraz odmienny był jego stan rodzinny, pracownicy Ci otrzymali taką samą pomoc finansową z okazji Świąt z ZFŚS.

Skarżący podnosi, że świadczenia przyznawane pracownikom w postaci bonów towarowych o wartości podstawowej (w jednakowej wysokości dla wszystkich pracowników, którzy przepracowali cały rok u płatnika), a od 2010r. w postaci gotówki w jednakowej wartości podstawowej z okazji Świąt Bożego Narodzenia oraz Świąt Wielkanocy, mają oparcie w obowiązującym u niego regulaminie ZFŚS, co oznacza że są to świadczenia przyznawane w ramach działalności socjalnej, a jako takie są zwolnione od obowiązku opłacania od nich składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Nie sposób podzielić stanowiska skarżącego. Płatnik ustalał i przyznawał świadczenia w postaci bonów towarowych i gotówki zgodnie z &7 regulaminu. Nie mniej &7 regulaminu miał li tylko w sposób szczegółowy uregulować zasady przyznawania pewnego rodzaju świadczeń socjalnych w postaci okolicznościowych paczek świątecznych, bonów towarowych, pomocy finansowej w związku ze zwiększonymi wydatkami świątecznymi, ale w zgodzie z treścią &5 regulaminu. Tymczasem jego treść jest nie tylko sprzeczna z ogólnymi zasadami przyznawania pomocy socjalnej objętymi &5 regulaminu, ale przede wszystkim z art. 8 ustęp 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Regulamin sprzeczny z treścią ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych – a za taki należy uznać cytowany wyżej &7 regulaminu – nie może być źródłem prawa.

W całym spornym okresie – jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego - płatnik przed przyznaniem świadczeń z ZFŚS nie wymagał od pracowników oświadczeń, nie analizował indywidualnej sytuacji życiowej pracowników i przyznawał je w takiej samej wysokości (wartości podstawowej) wszystkim pracownikom. Nie składanie przez pracowników pisemnych oświadczeń świadczyło zdaniem płatnika, że uprawnieni mieli podobną sytuację materialną. O ile zbliżona sytuacja materialna i rodzinna pracowników prowadzi do oceny, że przyznanie im świadczeń w tej samej wysokości nie narusza art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, o tyle winna być ona rozpatrywana indywidualnie w sposób przewidziany w &5 regulaminu zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

W toku niniejszego postępowania płatnik próbował przeforsować tezę, że sytuacja pracowników była badana i miała wpływ na wysokość świadczeń socjalnych. Wspólnicy podnosili bowiem, że ich firma jest bardzo mała i doskonale znają sytuację swoich pracowników. M. M. (2) zeznał, że z pracownikami spotyka się co miesiąc na zebraniach i każdy może mu wtedy przedstawić swoje problemy. H. M. dodała, że bardzo często przebywa na produkcji i problemy oraz troski pracowników są jej znane, a G. C., która jest przedstawicielem załogi i kadrową przeprowadza rozmowy z pracownikami na temat ich sytuacji. Pracownicy mieszkają w okolicach R., a zatem wszyscy doskonale się znają i wszystko o sobie wiedzą. Nie były to jednak rozmowy – jak wynika z zeznań G. C. oraz T. W. - przeprowadzane przed każdorazowym przyznawaniem świadczeń z funduszu. Luźne rozmowy, przeprowadzane przez przedstawicieli załogi z pracownikami okazjonalnie, niekiedy kurtuazyjnie (żeby spytać co słychać), nie są dowodem na analizowanie indywidualnej sytuacji przez komisję zakładową. Indywidualna analiza sytuacji pracownika powinna być przeprowadzona każdorazowo i szczegółowo przed przyznaniem świadczeń z ZFŚS, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca. Ważne jest bowiem, aby przed przyznaniem świadczenia z Funduszu pracodawca rzeczywiście uzależnił samo przyznanie świadczenia, a następnie jego wysokość od sytuacji socjalnej pracownika.

Dodatkowo należy podkreślić, że samo posiadanie wiedzy na temat sytuacji osobistej pracowników, nie oznacza – jak chce skarżący – iż wypłacone tymże pracownikom z ZFŚS świadczenia spełniały kryteria socjalne. Nawet jeżeli pracodawca posiadał wiedzę na temat sytuacji pracowników, to wiedza ta nie znalazła jakiegokolwiek przełożenia na wysokość przyznawanych im świadczeń z ZFŚS. Pomimo bowiem rozeznania w sytuacji swoich pracowników, pracodawca wypłacił im świadczenia z okazji Świąt w takiej samej wysokości. A jak wyżej przedstawiono sytuacji zainteresowanych nie tylko nie można uznać za taką samą, ale nawet za podobną. Ich sytuacja oraz potrzeby były diametralnie różne. Nie jest uprawnionym wniosek skarżącego, iż przekroczenie przez zainteresowanych progu 25% minimalnego wynagrodzenia na jednego członka rodziny czyni ich sytuację podobną. Skoro wszyscy pracownicy skarżącego przekraczali ten próg – a tak wynika z pisemnych oświadczeń pracowników złożonych na potrzeby niniejszej sprawy w listopadzie 2012r. – a ich zarobki oraz sytuacja rodzinno-materialna były tak różne, to oznacza że regulamin wprowadzający takie kryterium dochodu na członka rodziny, nie był dostosowany do ich potrzeb, gdyż nie realizował kryterium socjalnego. Niektórzy pracownicy mogli wszak przekroczyć w/w próg minimalnie, a inni kilkakrotnie czy kilkanaście razy, a i tak nie miało to przełożenia na wysokość świadczeń socjalnych, gdyż wszyscy otrzymali je w jednakowej wysokości. Różna sytuacja pracowników powinna prowadzić do różnicowania świadczeń socjalnych przysługujących im z funduszu. Obowiązujący u płatnika &7 regulaminu nie pozwalał dostosować pomocy do indywidualnej sytuacji pracownika. Wszyscy dostawali świadczenia w jednakowej wysokości, mimo że ich sytuacja była różna. Nie można też zgodzić się z poglądem wspólnika M. M. (2), że wypłaty świadczeń w tej samej wysokości nie były świadczeniami równymi, gdyż w odniesieniu do wynagrodzenia pracowników, osoby zarabiające najmniej dostały proporcjonalnie największą pomoc. Świadczenia z funduszu uzyskują ci pracownicy, których sytuacja socjalna jest najgorsza, a ci których sytuacja życiowa, rodzinna i materialna została uznana za dobrą mogą otrzymać z tego funduszu świadczenia w niższej wysokości, ale też mogą ich w ogóle nie otrzymać. Fundusz Świadczeń Socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są zwłaszcza rodziny o najniższych dochodach.

Zgromadzony materiał dowodowy wykazał, iż płatnik nie dokonał indywidualnej analizy sytuacji życiowej, rodzinnej i majątkowej każdego z uprawnionych do uzyskania spornych świadczeń socjalnych, do czego był zobligowany treścią art. 8 ustęp 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych oraz treścią &5 regulaminu ZFŚS. Wbrew twierdzeniom odwołującego nie jest prawdopodobne, ażeby wszyscy zatrudnieni u niego pracownicy (około 50 osób) pozostawali w podobnej sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej. Tym bardziej, że tylko analiza sytuacji dwóch zainteresowanych w niniejszej sprawie pracowników wykazała coś zgoła odmiennego. Sytuacja życiowa ma z natury rzeczy charakter zmienny i może ulegać w pewnych okresach życia danego człowieka pogorszeniu, np. w związku z chorobą, śmiercią członka rodziny, utratą mieszkania, utratą pracy. Sytuacja rodzinna to przede wszystkim liczba członków rodziny, z którymi pracownik prowadzi wspólne gospodarstwo domowe, a ta u poszczególnych pracowników była różna. Sytuacja materialna dotycząca posiadanych zasobów majątkowych i uzyskiwanych dochodów, sprowadza się nie tylko do ustalenia wysokości wynagrodzenia pracownika zatrudnionego u płatnika, ale dotyczy wszystkich osób, z którymi ten pracownik prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. Te wszystkie informacje pozwalają dopiero

w prawidłowy sposób ustalić kryterium socjalne, którym winien kierować się płatnik dokonując dystrybucji spornych świadczeń z funduszu socjalnego. Przyznanie więc przez płatnika składek spornych świadczeń bez indywidualnej analizy sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników odbyło się z naruszeniem regulaminu (§ 5 regulaminu) oraz art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Nie zmienia tego okoliczność, że wydanie decyzji o przyznaniu spornych świadczeń odbyło się za wiedzą i zgodą przedstawicieli załogi. Płatnik składek administrując funduszem socjalnym, nie może tego czynić z pominięciem ustawy i w konsekwencji przez swoje działania uszczuplać zasoby tego funduszu, nawet jeśli odbyłoby się to przy pełnej aprobacie przedstawicieli związków zawodowych (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 29 marca 2011 roku w sprawie III AUa 541/2010, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 11 czerwca 2013r. roku w sprawie III AUa 324/13, Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z 2012-06-20, I UK 140/12, Opubl: Legalis).

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 czerwca 2012 roku w sprawie I UK 140/2012, stwierdził, że założeniem ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych jest podział środków tego funduszu między uprawnionych według kryterium socjalnego, co wyklucza zasadę równości. Przepis art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych wyraźnie wiąże wysokość przyznawanego świadczenia (będącego pomocą finansową w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy) z rozpatrywaną łącznie sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. Taki zaś charakter - pomocy finansowej - miały przyznane w latach 2006 - 2012 przez płatnika wszystkim pracownikom świadczenia z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Świąt Wielkanocy. Oznacza to, że ocena zgodności wydatkowanych środków z regulaminem powinna obejmować w niniejszej sprawie także i to, czy przyznanie świadczeń odbyło się zgodnie z kryteriami o jakich mowa w art. 8 ust 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 września 2009 roku w sprawie I UK 121/2009 (OSNP 2011/9-10 poz. 133) stwierdził, że zasada wyrażona w art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych w zakresie w jakim wymaga zastosowania kryterium socjalnego indywidualnie do każdego z uprawnionych, nie doznaje żadnych wyjątków. W konsekwencji nawet regulamin ZFŚS nie może zmienić tej zasady.

Naruszenie przez płatnika składek przy przyznawaniu świadczeń finansowanych z Funduszu kryterium socjalnego, legło u podstaw ustalenia przez organ rentowy nowej wyższy podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne, przez wliczenie do niej świadczeń socjalnych wypłaconych zainteresowanym pracownikom przez płatnika z tytułu Świąt Wielkanocy oraz Świąt Bożego Narodzenia w okresie od 2006r. do 2012r..

W przypadku G. C. były to bony w następującej wysokości:

- w 2006r. – 820 zł. (bony towarowe o wartości 300zł. z okazji Świąt Wielkanocy i 520zł. z okazji Świąt Bożego Narodzenia)
- w 2007r. – 860zł. (bony towarowe o wartości 340zł. z okazji Świąt Wielkanocy i 520zł. z okazji Świąt Bożego Narodzenia)
- w 2008r. – 890zł. (bony towarowe o wartości 340zł. z okazji Świąt Wielkanocy i 550zł. z okazji Świąt Bożego Narodzenia)
- w 2009r. – 890zł. (bony towarowe o wartości 340zł. z okazji Świąt Wielkanocy i 550zł. z okazji Świąt Bożego Narodzenia)
- w 2010r. – 1000zł. (bon towarowy o wartości 360zł. z okazji Świąt Wielkanocy i gotówka w kwocie 640zł. z okazji Świąt Bożego Narodzenia)
- w 2011r. – 1000zł. (gotówka w kwocie 360zł. z okazji Świąt Wielkanocy i w kwocie 640zł. z okazji Świąt Bożego Narodzenia)
- w 2012r. – 380zł. (gotówka z okazji Świąt Wielkanocy)

W przypadku K. Z. były to bony w następującej wysokości:

- w 2006r. – 770 zł. (bony towarowe o wartości 260 zł. z okazji Świąt Wielkanocy i 410zł. z okazji Świąt Bożego Narodzenia)

- w 2007r. – 810zł. (bony towarowe o wartości 290 zł. z okazji Świąt Wielkanocy i 520zł. z okazji Świąt Bożego Narodzenia)

- w 2008r. – 890zł. (bony towarowe o wartości 340zł. z okazji Świąt Wielkanocy i 550zł. z okazji Świąt Bożego Narodzenia)

-w 2009r. – 890zł. (bony towarowe o wartości 340zł. z okazji Świąt Wielkanocy i 550zł. z okazji Świąt Bożego Narodzenia)

-w 2010r. – 1000zł. (bon towarowy o wartości 360zł. z okazji Świąt Wielkanocy i gotówka w kwocie 640zł. z okazji Świąt Bożego Narodzenia)

-w 2011r. –gotówka w kwocie 360zł. z okazji Świąt Wielkanocy;

Kwoty te są niesporne i zostały wyliczone także przez samego płatnika, a wyliczenia te zostały złożone do akt sprawy przy odwołaniach.

Sporne świadczenia mimo, że zostały wypłacone ze środków ZFŚŚ zgromadzonych na odrębnym rachunku bankowym, a zatem prawidłowo pod względem formalnym i realizowały cele socjalne (pomoc pracownikom), to zostały przyznane bez faktycznej analizy indywidualnej sytuacji poszczególnych zainteresowanych, czyli bez zastosowania kryterium socjalnego, do którego odwołuje się ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, co wyklucza zwolnienie tych świadczeń z obowiązku składowego .

Reasumując należy stwierdzić, że płatnik rozdysponował środki Funduszu niezgodnie z ustawą o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i niezgodnie z Regulaminem (&5). Ich wypłata i wysokość nie były poprzedzone ustaleniami dotyczącymi sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej każdego pracownika, któremu te świadczenia wypłacono, a zależały li tylko od tego, czy pracownik przepracował cały rok, czy też miał przerwy w zatrudnieniu w danym roku, co nie spełnia przesłanki kryterium socjalnego. Sytuacja bytowa pracowników płatnika nie była identyczna, czy nawet zbliżona. W istocie zatem sporne świadczenia zostały wypłacone wprawdzie z funduszu świadczeń socjalnych, lecz nie na warunkach wynikających z &5 regulaminu, a więc nie mogą one zostać uznane za świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (por. wyrok Sądu Najwyższego z 20.06.2012r., I UK 140/12, Opubl: Legalis).

Zgodnie bowiem z dotychczasową linią orzecniczą Sądu Najwyższego, zwolnione od konieczności opłacania składek na ubezpieczenia są tylko takie wypłaty z zakładowego funduszu socjalnego, których dokonano z zastosowaniem kryterium socjalnego, tj. z uwzględnieniem sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14.05.2012r., I UZ 15/12, Opubl: Legalis). W wyroku z dnia 19.09.2009r.(I UK 121/09, Opubl: OSN, rok 2011, Nr 9-10, poz. 133) Sąd Najwyższy wskazał, że pomoc z ZFŚŚ musi być uzależniona od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika. Jeżeli wszyscy pracownicy otrzymali bony o jednakowej wartości to bony te trzeba ocenić jako świadczenie dodatkowe pracodawcy. Wypłata bonów towarowych nie mająca charakteru socjalnego stanowi przychód pracownika w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tj. Dz.U. z 2000 r., Nr 14, poz. 176 ze zm.), który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Jest to przychód ze stosunku pracy.

Biorąc zatem pod uwagę, że sporne świadczenia nie miały charakteru socjalnego, gdyż ich otrzymanie nie zależało od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu, a zatem nie wiązało się z zastosowaniem przez płatnika kryterium socjalnego z art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, należy uznać że świadczenia te stanowią dodatkowe wynagrodzenie pracownika, czyli przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy systemowej w związku z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. 1998 r. Nr 161, poz. 1106 ze zm.). Nie zachodzi tu przeto wyłączenie przewidziane w § 2 ust. 1 pkt 19 wymienionego rozporządzenia. (por. też wyroki: z 16 sierpnia 2005 r., I PK 12/05, OSNP 2006 nr 11 - 12, poz. 182 i z 16 września 2009r., I UK 121/09, OSNP 2011 nr 9 - 10, poz. 133, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 2011-10-18, III AUa 851/11, Opubl: Orzecznictwo Sądów Apelacji B. rok 2011, Nr 2-3, str. 82, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 29.03.2011r., III AUa 541/2010, OSA 2012/3/5, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 11 czerwca 2013r. roku w sprawie III AUa 324/13).

Sytuacji tej nie zmienia okoliczność, że płatnik składek od wejścia w życie w 2000r. regulaminu stosował te same zasady ustalania i przydziału świadczeń z ZFŚŚ, co było przedmiotem kontroli ZUS w 2006r., w wyniku której nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości. Przede wszystkim należy podnieść, że zakres odwołania wyznacza zaskarżona decyzja, a ta sprowadza się do prawidłowości naliczania i odprowadzania składek przez płatnika na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne za lata 2006-2012, a nie wcześniejsze. Sąd nie może zatem w ramach odwołania badać prawidłowości kontroli składek przeprowadzonej u płatnika w 2006r. To, że organ rentowy nie stwierdził wówczas nieprawidłowości w ustalaniu składek, nie jest dowodem na to, że składki były naliczone i odprowadzone w prawidłowej wysokości. Skoro zaś płatnik – jak przyznaje – cały czas przyznawał świadczenia z ZFŚŚ według tych samych kryteriów co w niniejszej sprawie, to świadczy o tym, że postępował wbrew treści art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Wieloletnia błędna, a wręcz sprzeczna z prawem, praktyka pracodawcy w zakresie przyznawania świadczeń z Funduszu Socjalnego nie może powodować nabycia jakiegokolwiek prawa. W wyroku z 25.08.2004r. (I PK 22/03, OSN 2005, Nr 6, poz. 80, str. 251) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że „pracodawca, który narusza art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4.3.1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (jednolity tekst: Dz.U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335 ze zm.) przez wydatkowanie środków z tego funduszu bez zachowania kryterium socjalnego, nie może powoływać się na klauzule generalne określone w art. 8 k.p. (..) W samych zasadach wydatkowania środków z tego funduszu określonych w ustawie zawarte są bowiem zasady współzycia społecznego oraz społeczno-gospodarcze przeznaczenie środków z tego funduszu. Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy, przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Sprzeczne z ustawą jest więc wydatkowanie środków funduszu niezgodnie z zasadą ich przyznawania według kryterium socjalnego. Wynika z tego, że pracodawca, naruszając przepisy ustawy przez wydatkowanie środków funduszu socjalnego bez zachowania kryterium socjalnego, narusza równocześnie zasady współzycia społecznego oraz działa niezgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tych środków, gdyż są one uwzględnione w przepisach ustawy”. Podmiot, który sam narusza zasady współzycia społecznego, nie może korzystać z ochrony jaką daje art. 8 k.p. Wadliwa, sprzeczna z prawem praktyka płatnika przy przyznawaniu świadczeń z ZFŚŚ, nie może być sposobem na ukształtowanie prawa i korzystać z ochrony prawnej.

Zasadnie zatem organ rentowy powiększył podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne o wypłacone zainteresowanym bono z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.